

POSTADRES Postbus 93374, 2509 AJ Den Haag BEZOEKADRES Prins Clauslaan 20
TEL 070 - 381 13 00 FAX 070 - 381 13 01 E-MAIL info@cbpweb.nl INTERNET www.cbpweb.nl

CAMERATOEZICHT IN DE OPENBARE RUIMTE

Drs. G.H.J. Homburg
Drs. S. Dekkers

Onderzoek, uitgevoerd door Regioplan
Beleidsonderzoek in opdracht van het
College Bescherming Persoonsgegevens

Het College bescherming persoonsgegevens (CBP) publiceert in zijn serie Rapporten resultaten van onderzoek naar de stand van zaken bij de bescherming van persoonsgegevens in organisaties en sectoren. De Rapporten zijn gebaseerd op onderzoeken uitgevoerd door of in opdracht van het CBP. Door publicatie van deze Rapporten vraagt het CBP aandacht voor feiten die de persoonlijke levenssfeer van de burger raken. Het CBP wil hiermee bewustwording en naleving van de normen voor de bescherming van persoonsgegevens bevorderen.

Cameratoezicht in de openbare ruimte, Rapport 1; College bescherming persoonsgegevens, Den Haag, november 2003.

© College bescherming persoonsgegevens. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van het College bescherming persoonsgegevens.

Ten geleide

Cameratoezicht werd in de afgelopen jaren een vanzelfsprekend instrument in het arsenaal van middelen om de veiligheid op straat, in winkelcentra, wooncomplexen, horeca en bedrijvenparken te vergroten. De Registratiekamer, de voorloper van het College bescherming persoonsgegevens (CBP), heeft deze ontwikkeling vroeg onderkend. Het rapport *In beeld gebracht* uit 1997 gaf vuistregels voor het inzetten van cameratoezicht. De Registratiekamer zag gericht en selectief gebruik van cameratoezicht als een aanvaardbare aanvulling op een breder pakket van maatregelen. Het CBP hield aan deze lijn vast en bleef erop wijzen dat maathouden noodzakelijk was, evenals een regelmatige evaluatie van de effectiviteit van het cameratoezicht.

Gezien de huidige maatschappelijke discussie over veiligheid achtte het CBP het tijd om een tussenbalans op te maken. De komende aanvulling van de Gemeentewet geeft raad en burgemeester immers duidelijke bevoegdheden om cameratoezicht in de openbare ruimte in te richten als instrument van gemeentelijk veiligheidsbeleid. Het CBP heeft daarom deze zomer een onderzoek laten verrichten bij alle Nederlandse gemeenten naar de inzet van cameratoezicht. Het doel was een overzicht te krijgen van de wijze waarop cameratoezicht in de praktijk functioneert en hoe met de privacyaspecten van cameratoezicht in de verschillende gemeenten wordt omgegaan.

Uit het onderzoek blijkt dat één op de vijf gemeenten camera's inzet voor openbare orde, toezicht en veiligheid. Van de overige gemeenten overweegt 6 % in de toekomst camera's in te zetten. Meer dan de helft van de gemeenten met cameratoezicht heeft de effectiviteit ervan niet geëvalueerd. Dit kan rechtstreeks raken aan de rechtmatigheid van het voortduren van het toezicht.

Bij burgers leeft veelal de verwachting dat cameraregistratie permanent plaatsvindt en dat bij incidenten direct wordt opgetreden. De resultaten van het onderzoek geven aan dat de meeste gemeenten slechts op bepaalde, vaste tijdstippen in de week cameratoezicht uitoefenen. In één op de vijf gemeenten wordt direct meegekeken.

Ruim de helft van de gemeenten benut het cameratoezicht in het kader van samenwerking met andere instanties en organisaties. Meestal gaat het om samenwerking met de politie bij opsporing, maar ook samenwerking met bedrijven en andere organisaties komt regelmatig voor. De kaders waarbinnen dit gebeurt zijn echter vaak niet duidelijk. Dat is wel nodig omdat het gaat om de verantwoordelijkheid voor het toezicht in de openbare ruimte. Voorzieningen voor het bekijken van de beelden door de geregistreerden ontbreken veelal.

Een aantal gemeenten voldoet niet aan de verplichting het verwerken van persoonsgegevens in het kader van cameratoezicht te melden. Op de naleving hiervan zal het CBP hen aanspreken.

De uitkomsten van het onderzoek zal het CBP verder benutten voor een herziene uitgave van *In Beeld gebracht* die in 2004 zal verschijnen. Het normenkader voor cameratoezicht zal worden geactualiseerd en waar nodig worden aangescherpt met het oog op de invoering van de nieuwe bepalingen in de Gemeentewet.

mr. U. van de Pol
collegelid

INHOUDSOPGAVE

Samenvatting	I
1 Inleiding	1
1.1 Doel en achtergrond onderzoek	1
1.2 Leeswijzer	2
2 Onderzoeksopzet	3
2.1 Methode	3
2.2 Respons	4
3 Cameratoezicht in gemeenten	5
3.1 Gebruik cameratoezicht	5
3.2 Toekomstig gebruik	7
4 Toepassing	9
4.1 Uitkijken en opnemen	9
4.2 Cameratechniek	10
4.3 Kenbaarheid en rechten betrokkenen	10
4.4 Samenwerking	11
4.5 Kosten	11
4.6 Melding	12
4.7 Evaluatie	13
5 Besluitvorming	15
5.1 Besluitvorming	15
5.2 Afwegingen	16
5.3 Proportionaliteit en subsidiariteit	18
 Bijlage	

SAMENVATTING

In veel gemeenten zijn in de afgelopen jaren stappen gezet om met behulp van cameratoezicht overlast en criminaliteit terug te dringen en veiligheidsgevoelens te vergroten. Er bestaat nog geen compleet beeld van de manier waarop gemeenten camera's voor het toezicht in de openbare ruimte inzetten. Het College Bescherming Persoonsgegevens (CBP) voert daarom een onderzoek uit naar de inzet van camera's voor toezicht in de openbare ruimte en de mogelijke inbreuk op de privacy van burgers. Het gaat hierbij om cameratoezicht onder de verantwoordelijkheid van gemeenten.

Het onderzoek is in de zomer van 2003 uitgevoerd met behulp van een schriftelijke vragenlijst, die onder alle gemeenten is uitgezet. Om een zo hoog mogelijke respons te bereiken is er driemaal gerappelleerd (tweemaal schriftelijk en éénmaal telefonisch). De respons is zeer goed.

Cameratoezicht in gemeenten

In bijna een vijfde van de Nederlandse gemeenten vindt cameratoezicht plaats. Grote gemeenten hebben relatief vaker cameratoezicht dan kleinere gemeenten. Overijssel, Limburg en Zeeland hebben relatief veel gemeenten met cameratoezicht, in de noordelijke provincies en Flevoland zijn er juist weinig gemeenten met cameratoezicht.

Het cameratoezicht wordt vooral toegepast in uitgaanscentra, op stations of haltes van het openbaar vervoer en bij openbare gebouwen. In bijna de helft van de gemeenten bestaat het cameratoezicht al meer dan drie jaar. Ruim een kwart van de gemeenten met cameratoezicht heeft plannen om het cameratoezicht uit te gaan breiden. Zes procent van de gemeenten zonder cameratoezicht heeft plannen om het in de toekomst in te voeren.

Van de 93 gemeenten met cameratoezicht geven er 39 aan de cameraregistraties aangemeld te hebben bij het CBP. Als gemeenten de registraties niet gemeld hebben, wordt als voornaamste reden genoemd dat de gemeente niet op de hoogte was dat aanmelding moet plaatsvinden. Een aantal gemeenten gaat de registraties alsnog aanmelden.

Toepassing

Door 19 procent van de gemeenten met cameratoezicht worden de beelden live uitgekeken. In 42 procent van de gemeenten worden camerabeelden uitsluitend achteraf uitgekeken in geval van bijzondere gebeurtenissen. In 36 procent van de gemeenten worden beelden live uitgekeken op vastgestelde tijdstippen en op de overige momenten alleen achteraf in geval van bijzondere gebeurtenissen. In 90 procent van de gemeenten worden beelden opgenomen. Driekwart van de gemeenten bewaart de beelden langer dan 24 uur.

Ruim een vijfde van de gemeenten die beelden opnemen, zegt geen bijzondere maatregelen te hebben genomen om de beelden tegen manipuleren te beveiligen. De overige gemeenten doen dat wel, door fysieke beveiliging (84%), digitale beveiliging (44%) of het vastleggen van bevoegdheden (65%).

Meer dan de helft van de gemeenten heeft analoge camera's (52%). Van de gemeenten gebruikt 37 procent digitale camera's en de overige 11 procent gebruikt een combinatie van deze twee soorten camera's.

In bijna alle gemeenten met cameratoezicht (95%) is het toezicht kenbaar voor het publiek. In bijna driekwart van de gemeenten (73%) gebeurt dit doordat camera's duidelijk zichtbaar zijn opgehangen, 68 procent heeft attenderingsborden in het gebied met camera's geplaatst. Meer dan de helft van de gemeenten maakt gebruik van publicaties in lokale bladen. Eén op de acht gemeenten gebruikt posters, folders of flyers.

In tweevijfde van de gemeenten met cameratoezicht is het voor gefilmde personen niet mogelijk om kennis te nemen van beelden en is het evenmin mogelijk om correctie of verwijdering van beelden te vragen.

Van de gemeenten met cameratoezicht werkt 61 procent samen met andere instanties. Bijna altijd is er samenwerking met de politie. In mindere mate is er samenwerking met openbaar vervoerbedrijven, ondernemingen, buurtorganisaties, betaald voetbalorganisaties en met winkeliersverenigingen. De samenwerking bestaat uit periodiek overleg (53%), incidenteel overleg (39%), het uitwisselen en verstrekken van beelden (31%) en gezamenlijke financiering (28%). In bijna tweederde van de gemeenten met cameratoezicht zijn camerabeelden wel eens gebruikt voor opsporing, in bijna éénvijfde van de gemeenten zijn ze gebruikt door observatieteams van de politie.

Er zijn 15 gemeenten waarin beelden voor opsporing worden gebruikt, terwijl deze gemeenten aangeven geen protocol of reglement te hebben waarin procedures en afspraken over het bekijken van beelden zijn vastgelegd. Van deze 15 gemeenten zijn er 7 waarin beelden ook worden uitgewisseld en verstrekt (aan politie, ondernemers, openbaar vervoerbedrijven, ondernemers en betaald voetbalorganisaties) en 4 gemeenten waarin beelden ook worden gebruikt door observatieteams van de politie.

Van de gemeenten met cameratoezicht kan 28 procent een overzicht van de jaarkosten geven. De kosten variëren sterk per gemeente, van 950 euro per jaar tot 250.000 euro per jaar. Hierbij moet opgemerkt worden dat weinig gemeenten de vragen over de kosten van cameratoezicht hebben beantwoord. De kosten van cameratoezicht komen in driekwart van de gemeenten voor rekening van de overheid (gemeenten en/of politie). In ééntiende van de gemeenten dragen particuliere instellingen de kosten. In de overige gemeenten delen overheid en particuliere instellingen de kosten.

In 45 procent van de gemeenten met cameratoezicht is het effect van cameratoezicht gemeten en vastgelegd. In respectievelijk 46 procent en 35 procent van deze gemeenten wordt een afname van vermogensdelicten en geweldsdelicten gerapporteerd. In twee gemeenten heeft zich juist een toename van vermogens- en/of geweldsdelicten voorgedaan. Ruim een kwart van de gemeenten meldt een verhoging van het oplossingspercentage. Van de gemeenten geeft 8 procent aan dat cameratoezicht geen van de genoemde effecten heeft.

Besluitvorming

In ruim zeventig procent van de gevallen neemt de gemeente het initiatief tot cameratoezicht. In bijna driekwart van de gemeenten wordt het cameratoezicht ook door gemeenten geïnstalleerd en beheerd.

In 44 procent van de gemeenten is voor de invoering van cameratoezicht overleg geweest met omwonenden en in bijna zestig procent van de gemeenten is vooraf overleg geweest met ondernemers. In bijna alle gevallen hebben de omwonenden en ondernemers ingestemd met de toepassing van cameratoezicht.

De belangrijkste aanleiding om cameratoezicht in te voeren is de wens om veiligheid te bevorderen. Andere belangrijke aanleidingen zijn vandalisme en overlast. Door tweederde van de gemeenten die geen cameratoezicht hebben is als reden genoemd dat er geen aanleiding is voor cameratoezicht. Andere redenen zijn dat cameratoezicht nog nooit aan de orde is geweest, dat de kosten van cameratoezicht te hoog zijn of dat andere maatregelen om de problematiek van openbare orde op te lossen afdoende zijn.

Meer dan de helft van de gemeenten met cameratoezicht heeft openbare orde en toezicht als doel gesteld. Andere doelen, die door ongeveer de helft van de gemeenten zijn gesteld, zijn veiligheid van de burger, het tegengaan van overlast en de beveiliging van eigendommen. Van de gemeenten met cameratoezicht heeft 86 procent vóór de invoering van cameratoezicht andere maatregelen getroffen om de gestelde doelen te bereiken, meestal surveillance of de toepassing van betere verlichting. De meest genoemde overweging om alsnog cameratoezicht in te voeren is de ernst van de problematiek, gekoppeld aan de beperkte effectiviteit van de eerder genomen maatregelen.

Naleving van vuistregels voor cameratoezicht

Alle gegevens overziend lijkt er geen sprake van onzorgvuldige afwegingen bij de instelling van cameratoezicht; wel lijken verschillende vuistregels uit "In beeld gebracht", het juridisch raamwerk dat door de toenmalige Registratiekamer is neergelegd, niet te worden nageleefd. Dit geldt vooral voor de bewaartermijnen, de aanmelding bij het CBP, de regeling voor kennisneming en correcties, de beveiliging van de registratie en de levering aan derden (vooral de politie).

1. INLEIDING

1.1 Doel en achtergrond onderzoek

In veel gemeenten zijn in de afgelopen jaren stappen gezet om met behulp van cameratoezicht overlast en criminaliteit terug te dringen en veiligheidsgevoelens te vergroten. Rond de inzet van camera's doen zich allerlei vragen voor, die, behalve met de effectiviteit van het cameratoezicht, te maken hebben met de privacy van burgers en de bescherming van de persoonsgegevens die met behulp van de camera's worden vastgelegd. De Registratiekamer, de rechtsvoorganger van het College Bescherming Persoonsgegevens (CBP), heeft in 1997, uitgaande van de Wet persoonsregistraties (WPR) en de Wet Politierregisters (Wpolr) een juridisch raamwerk voor de inzet van camera's neergelegd in het rapport "In beeld gebracht". In de jaren daarna heeft het CBP medewerking verleend aan de handreiking cameratoezicht en geadviseerd bij het opzetten van cameratoezichtsprojecten in gemeenten. Mede in verband met de komst van een nieuwe Gemeentewet, die de bevoegdheden met betrekking tot cameratoezicht in gemeenten nader regelt, heeft het CBP een onderzoek gestart naar cameratoezicht in Nederlandse gemeenten.

De bevoegdheid van het CBP tot het uitvoeren van dit onderzoek is gebaseerd op artikel 60 e.v. van de Wet bescherming persoonsgegevens (WBP). Het onderzoek naar het cameratoezicht in de openbare ruimte moet een beeld geven van de stand van zaken. De doelstelling van het onderzoek is:

- het vergroten van de bewustwording binnen gemeenten ten aanzien van de toepasselijke regelgeving bij het gebruik van cameratoezicht in de openbare ruimte;
- het verwerven van meer zicht op het gebruik van cameratoezicht binnen gemeenten daar waar het gaat om cameratoezicht in de openbare ruimte en de wijze waarop dat plaatsvindt;
- het concretiseren van de bestaande normen zoals die zijn vastgelegd in de richtlijnen en vuistregels van "In beeld gebracht";
- het vaststellen van hanteerbare kaders voor handhaving in een later stadium.

Het onderzoek wordt door het CBP uitgevoerd. Regioplan Beleidsonderzoek is ingeschakeld voor de voorbereiding, de uitvoering en de analyse van een bevraging van gemeenten. De bevraging van de gemeenten is bedoeld om meer zicht te verwerven op de inzet en het gebruik van cameratoezicht in de openbare ruimte binnen gemeenten. Daarbij gaat het ook om de effectiviteit van het cameratoezicht, aangezien er immers geen goede redenen voor de inzet van camera's zijn als er geen tastbare resultaten van deze eventuele inbreuk op de privacy kunnen worden getoond.

1.2 Leeswijzer

In hoofdstuk 2 wordt de onderzoeksmethode uiteengezet. In hoofdstuk 3 wordt het gebruik van cameratoezicht in gemeenten besproken. Hoofdstuk 4 handelt over de besluitvorming rondom cameratoezicht. Hoofdstuk 5 gaat over de toepassing van cameratoezicht.

De inhoud van dit rapport, waarin de uitkomsten van de schriftelijke bevraging worden beschreven, komt voor rekening van Regioplan.

2. ONDERZOEKSOPZET

2.1 Methode

Om een beeld te krijgen van het gebruik van cameratoezicht in de openbare ruimte in de Nederlandse gemeenten kunnen verschillende methoden gebruikt worden. In dit onderzoek is gekozen voor een schriftelijke enquête. Deze methode biedt voor respondenten ruime mogelijkheden om antwoorden op te zoeken, hetgeen voor sommige vragen nodig is. Daarnaast bestond de mogelijkheid dat de vragen door verschillende ambtenaren beantwoord zouden worden. Een schriftelijke vragenlijst kan dan gemakkelijk worden doorgegeven.

De vragenlijsten zijn aan de burgemeesters geadresseerd, die als verantwoordelijke voor de openbare orde in de gemeente zorg kon dragen voor de behandeling van de vragenlijst.

Een belangrijk doel van het onderzoek is de bevordering van de bewustwording bij gemeenten over de toepasselijke regelgeving. Dit doel wordt sterker bereikt als alle gemeenten worden benaderd, zodat zij rechtstreeks met de activiteiten van het CBP worden geconfronteerd. Om deze reden is gekozen om de vragenlijst onder alle gemeenten uit te zetten en niet slechts onder een steekproef.

De vragenlijst is in juli 2003 uitgezet. De responsperiode liep tot eind september 2003.

In de vragenlijst zijn de volgende onderwerpen aan de orde gekomen:

- gebruik van cameratoezicht;
- besluitvorming rondom cameratoezicht;
- toepassing en organisatie van cameratoezicht;
- informeren en kenbaarheid;
- rechten betrokkenen;
- samenwerking met andere instanties;
- kosten;
- melding;
- evaluatie.

De vragenlijst is voorafgaand aan de brede verspreiding in drie gemeenten getest. Aan ambtenaren van deze gemeenten is gevraagd om de vragenlijst in te vullen, waarna een face-to-face interview volgde om de vragenlijst te bespreken. Op basis van deze interviews is de vragenlijst aangepast en verspreid onder alle 489 gemeenten.

Om een zo hoog mogelijke respons te bereiken is er driemaal gerappelleerd; tweemaal schriftelijk en éénmaal telefonisch. Aangezien gemeenten zonder cameratoezicht maar een beperkt aantal vragen hoefden te beantwoorden, werd hen de gelegenheid geboden dit in het telefonisch rappel te doen. Zij hoefden de schriftelijke vragenlijst dan niet terug te sturen.

2.2 Respons

In juli 2003 zijn de vragenlijsten naar alle 489 gemeenten verstuurd. De respons is zeer goed. Hij valt echter niet precies vast te stellen. Dit komt omdat een onbekend aantal gemeenten geweigerd heeft de gemeentenaam in te vullen. De (36) anonieme vragenlijsten bevatten dubbeltellingen, omdat sommige gemeenten na een schriftelijk of telefonisch rappel opnieuw een (al dan niet) anonieme vragenlijst hebben ingestuurd.¹ Zeker is dat de respons tussen de 96,1 procent en de 100 procent ligt. De ondergrens is gebaseerd op de 470 vragenlijsten waarbij de gemeentenaam bekend is. Wij gaan er op grond van de telefonische rappelronden van uit dat alle gemeenten gerespondeerd hebben.

De 36 anonieme vragenlijsten zullen niet in de verdere analyses worden meegenomen. Aangezien 34 of 35 van deze gemeenten geen gebruik maken van cameratoezicht leidt dit niet tot een groot verlies aan informatie. De analyses in de volgende hoofdstukken zijn gebaseerd op de 470 vragenlijsten, waarvan de gemeentenamen bekend zijn.

---

¹ Aangezien er in totaal 506 formulieren zijn geretourneerd, zijn er tenminste 17 dubbeltellingen.

3. CAMERATOEZICHT IN GEMEENTEN

3.1 Gebruik cameratoezicht

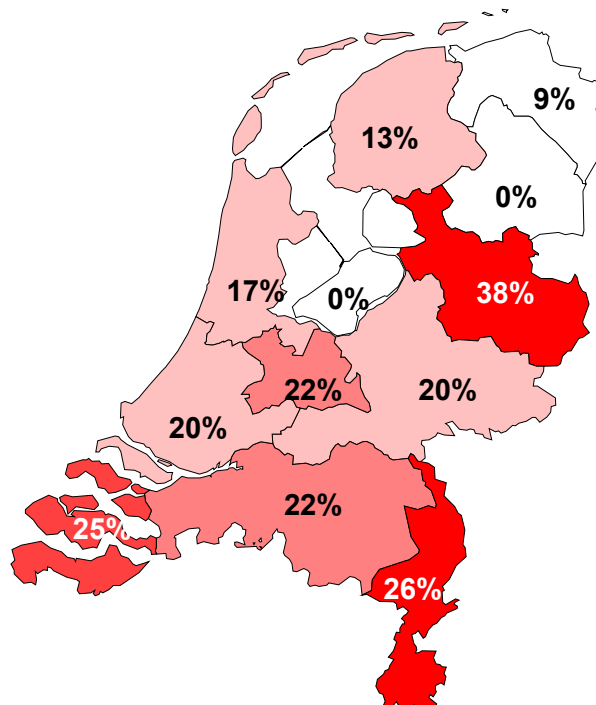
Van de 470 gemeenten hebben er 93 cameratoezicht in de openbare ruimte onder supervisie van de gemeente (19,8%). Grote gemeenten hebben relatief vaker cameratoezicht dan kleinere gemeenten (tabel 3.1).

Tabel 3.1 Gebruik cameratoezicht naar gemeentegrootte (N = 470)

Gemeentegrootte	Wel gebruik	Geen gebruik
0-50.000 inwoners	57 (14%)	355 (86%)
50.000-100.000 inwoners	19 (56%)	15 (44%)
100.000-150.000 inwoners	6 (50%)	6 (50%)
150.00-200.000 inwoners	6 (86%)	1 (14%)
Meer dan 200.000 inwoners	5 (100%)	0 (0%)
Totaal	93 (19,8%)	377 (80,2%)

De perifeer gelegen provincies hebben relatief veel gemeenten met cameratoezicht, de noordelijke provincies en Flevoland hebben er juist relatief weinig (figuur 3.1)².

Figuur 3.1 Gebruik cameratoezicht naar provincie (N = 93)

² Geen van de responderende gemeenten in de provincies Flevoland en Drenthe heeft aangegeven cameratoezicht toe te passen. Aangezien de respons geen 100 procent is en een aantal gemeenten anoniem heeft gerespondeerd, is het mogelijk dat er toch één of twee gemeenten in deze twee provincies zijn die cameratoezicht hebben.

Cameratoezicht wordt vooral toegepast in uitgaanscentra, op stations of haltes van het openbaar vervoer en bij openbare gebouwen. Als een gemeente op meerdere plaatsen cameratoezicht heeft, is gevraagd naar de situatie waarin dit het meest omvangrijk is³. Tabel 3.2 geeft een overzicht van de plaatsen binnen gemeenten waar cameratoezicht wordt toegepast.

Tabel 3.2 Plaatsen binnen gemeenten met cameratoezicht (N = 93)

Plaats	Gebruik cameratoezicht in % gemeenten
Uitgaanscentrum	27
Station of halte openbaar vervoer	27
Openbare gebouwen	26
Winkelcentrum	14
Speciale buurten (b.v. prostitutiestraten)	12
Ruimten rondom voetbalstadion	3
Verkeerssituaties	2
In voertuigen openbaar vervoer ^a	1
Anders ^b	26

^a Voorzover de gemeente de verantwoordelijkheid hierover heeft

^b Bij de optie anders zijn door gemeenten genoemd: bedrijfs-/industrieterreinen; parkeergelegenheden; zwembaden en sportcentra.

Van de gemeenten met cameratoezicht heeft 73 procent dit toezicht op één plaats binnen de gemeente, 19 procent heeft dit op twee plaatsen en 8 procent op drie of vier plaatsen binnen de gemeente.

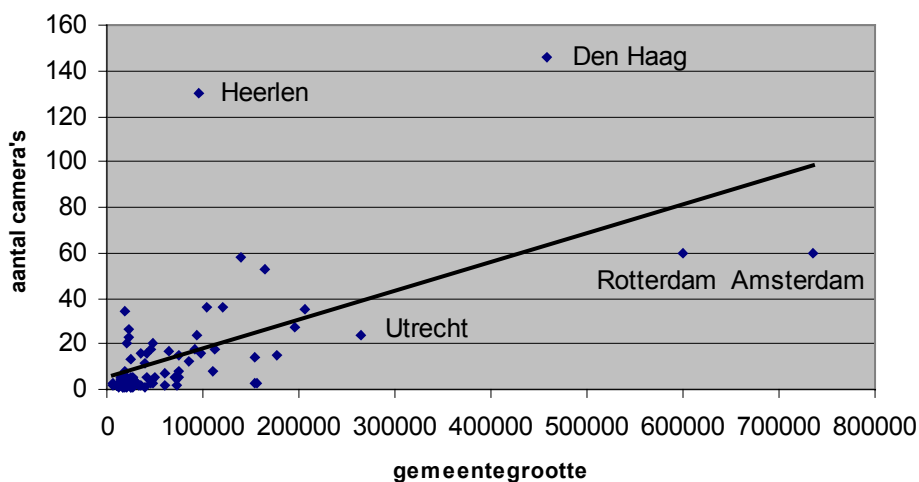
Cameratoezicht in uitgaanscentra, in winkelcentra, op stations, haltes van het openbaar vervoer en in speciale buurten wordt toegepast door zowel de kleinere als de grotere gemeenten.

Grotere gemeenten hebben gemiddeld meer camera's per gemeente dan de kleinere gemeenten (figuur 3.2). Heerlen heeft een bijzonder intensief cameratoezicht: de gemeente heeft 130 camera's in gebruik: 36 in het uitgaanscentrum, 33 in het winkelcentrum en 61 in speciale buurten, met als doelstelling het voorkomen van overlast, het tegengaan van dealen en het verminderen van het lastigvallen van het publiek.

³ Er zijn toch gemeenten die de vragenlijst hebben ingevuld voor meerdere plaatsen binnen de gemeente met cameratoezicht, waardoor de percentages in tabel 3.2 niet optellen tot 100 procent.

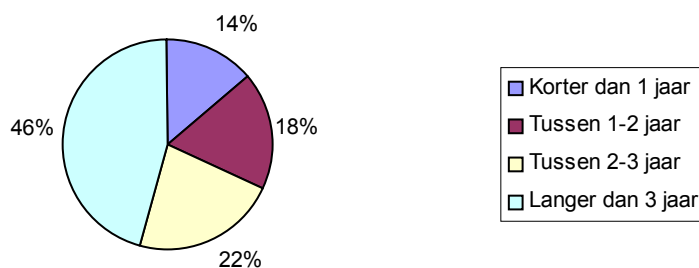

Figuur 3.2 Aantal camera's naar gemeentegrootte (N = 81)

In bijna de helft van de gemeenten bestaat het cameratoezicht al langer dan drie jaar. Dit geldt voor zowel grote als kleine gemeenten. In figuur 3.3 is weergegeven hoe lang het cameratoezicht al wordt toegepast.

Figuur 3.3 Hoe lang hebben gemeenten al cameratoezicht? (N = 82)

3.2 Toekomstig gebruik

Ruim een kwart van de gemeenten met cameratoezicht geeft aan plannen te hebben om het cameratoezicht uit te breiden. Zowel kleinere als grotere gemeenten geven aan deze plannen te hebben, maar het komt wel meer voor in de grotere gemeenten. Van de gemeenten zonder cameratoezicht geeft zes procent aan plannen te hebben om cameratoezicht in te voeren.

4. TOEPASSING

4.1 Uitkijken en opnemen

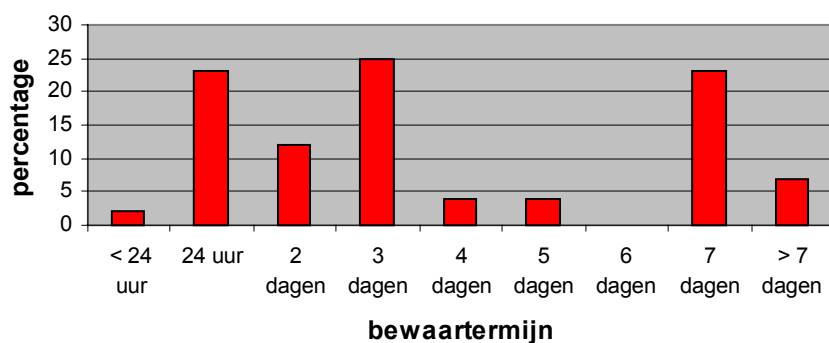
Door 19 procent van de gemeenten worden de beelden live uitgekeken.⁴ In 42 procent van de gemeenten worden camerabeelden uitsluitend achteraf uitgekeken, bij bijzondere voorvallen. In 36 procent van de gemeenten worden beelden live uitgekeken op vastgestelde tijdstippen en op de overige momenten alleen achteraf in geval van bijzondere gebeurtenissen.

In 90 procent van de gemeenten worden beelden opgenomen.

Het opnemen van beelden gebeurt op verschillende manieren. Van de gemeenten met cameratoezicht neemt 45 procent beelden digitaal op, 27 procent neemt analoog op met terugzoekfuncties en 19 procent neemt analoog op zonder specifieke terugzoekfuncties. In de overige gevallen wordt analoog opgenomen (maar alleen een selectieve opname), analoog met een logboek, digitaal op PC, digitaal (maar alleen een selectieve opname), via een VHS-recorder met multiplexer of op video.

Driekwart van de gemeenten met cameratoezicht hanteert een bewaartermijn van langer dan 24 uur, meer dan een kwart zeven dagen of langer. De verdeling van de bewaartermijnen staat weergegeven in figuur 4.1.

Figuur 4.1 Bewaartermijnen voor opgenomen beelden (N = 67)

Ruim een vijfde van de gemeenten die beelden opnemen, zegt geen bijzondere maatregelen te hebben genomen om de beelden tegen manipuleren te beveiligen. De overige gemeenten doen dat wel, door fysieke beveiliging (84%), digitale beveiliging (44%) en/of het vastleggen van bevoegdheden (65%).

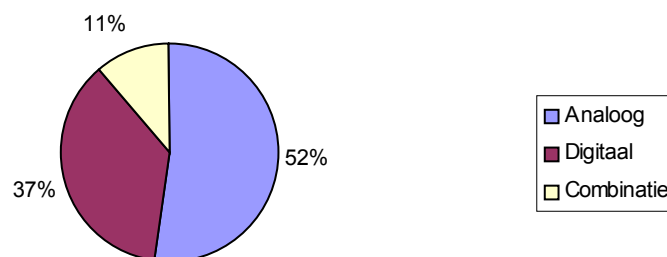
⁴ Dit betekent dat de beelden live worden uitgekeken op alle momenten dat er cameratoezicht is. Dit impliceert niet dat er 24 uur per dag cameratoezicht is.

Van de gemeenten heeft 35 procent één maatregel genomen om de beelden tegen manipuleren te beveiligen, 33 procent heeft twee maatregelen genomen en 32 procent heeft drie maatregelen genomen. In gemeenten die twee of drie maatregelen hebben genomen, worden verschillende combinaties van maatregelen toegepast (fysiek en digitaal, fysiek en organisatorisch, digitaal en organisatorisch of fysiek, digitaal en organisatorisch).

4.2 Cameratechniek

Meer dan de helft van de gemeenten heeft analoge camera's (52%), 37 procent gebruikt digitale camera's en de overige 11 procent gebruikt een combinatie van deze twee soorten camera's (figuur 4.2).

Figuur 4.2 Type camera's (N = 81)

In 45 procent van de gemeenten met cameratoezicht worden camera's of softwareprogramma's zonder specifieke functies gebruikt. In 36 procent van de gemeenten worden softwareprogramma's met zoekfuncties gebruikt, zoals zoeken op tijdstip, kenteken of afwijkend bewegingspatroon. In de overige gemeenten worden softwareprogramma's die vroegtijdig waarschuwen naar aanleiding van bepaalde beelden, camera's met infraroodtoepassingen of camera's met gezichtsherkenning gebruikt.

4.3 Kenbaarheid en rechten betrokkenen

In 95 procent van de gemeenten met cameratoezicht is het toezicht kenbaar voor het publiek. Bijna driekwart van de gemeenten (73%) zegt dat cameratoezicht kenbaar is doordat camera's duidelijk zichtbaar zijn opgehangen. Ruim tweederde van de gemeenten (68%) heeft attenderingsborden in het gebied met cameratoezicht geplaatst. Meer dan de helft van de gemeenten (53%) maakt het cameratoezicht

duidelijk door middel van publicaties in lokale bladen. Posters, folders of flyers worden hiervoor in 12 procent van de gemeenten gebruikt.

In tweevijfde van de gemeenten met cameratoezicht is het voor gefilmde personen niet mogelijk om kennis te nemen van beelden of om correctie of verwijdering van beelden te vragen.

In ruim éénderde van de gemeenten kan dit wel, via een schriftelijk verzoek. In slechts een aantal gemeenten kan een mondeling verzoek worden ingediend. In de overige gevallen kan een verzoek om kennisneming, correctie of verwijdering mondeling en schriftelijk bij de gemeente of schriftelijk bij justitie of politie worden ingediend.

4.4 Samenwerking

In 62 procent van de gemeenten met cameratoezicht werkt de gemeente samen met andere instanties, meestal met de politie (94%). Daarnaast is er samenwerking met openbaarvervoerbedrijven (14%), ondernemingen (15%), buurtorganisaties (12%), betaald-voetbalorganisaties (4%) en winkeliersverenigingen (2%).

In ruim de helft van de gemeenten (53%) bestaat de samenwerking uit periodiek overleg, in 39 procent van de gemeenten uit incidenteel overleg, in 31 procent uit het uitwisselen en verstrekken van beelden en in 28 procent uit gezamenlijke financiering.

In ruim tweederde van de gemeenten met cameratoezicht zijn camerabeelden wel eens gebruikt voor opsporing. In 18 procent van de gemeenten is door observatieteams van de politie gebruik gemaakt van de beelden van gemeentelijke camera's.

Er zijn gemeenten die aangeven geen protocol of reglement te hebben waarin procedures en afspraken over het bekijken van beelden zijn vastgelegd. Daarvan zijn er 15 gemeenten waarin beelden voor opsporing worden gebruikt. Van deze 15 gemeenten zijn er 7 waarin beelden ook worden uitgewisseld en verstrekt (aan politie, ondernemers, openbaar vervoerbedrijven, ondernemers en betaald voetbalorganisaties) en 4 gemeenten waarin beelden ook worden gebruikt door observatieteams van de politie.

4.5 Kosten

Van de gemeenten met cameratoezicht kan 28 procent een overzicht van de jaarkosten van cameratoezicht geven. De jaarkosten variëren zeer per gemeente; van 950 euro per jaar tot 250.000 euro per jaar. De drie gemeenten die het minste geld aan cameratoezicht uitgeven hebben een gemeentegrootte van respectievelijk 24.000, 17.068 en 48.000 inwoners. Zij hebben cameratoezicht in of rond openbare gebouwen, op het station of halte openbaar vervoer en in het uitgaanscentrum (respectievelijk 5,

3 en 3 camera's). De gemeenten die het meest aan cameratoezicht betalen zijn gemeenten met respectievelijk 196.000, 140.000 en 39.925 inwoners. Zij hebben cameratoezicht in het uitgaanscentrum of op een bedrijventerrein (respectievelijk 27, 58 en 11 camera's). Hierbij moet opgemerkt worden dat weinig gemeenten de vragen over de kosten van cameratoezicht hebben beantwoord.

De kosten van cameratoezicht komen in driekwart van de gemeenten voor rekening van de overheid (gemeenten en/of politie; 75%). In elf procent van de gevallen dragen particuliere instellingen of bedrijven de kosten. In de overige gemeenten (14%) worden de kosten door de beide partijen gedeeld.

4.6 Melding

Van de 93 gemeenten met cameratoezicht, geven 39 gemeenten aan de camerasystemen aangemeld te hebben bij het CBP, 36 gemeenten hebben dit niet gedaan en 18 gemeenten hebben de vraag niet beantwoord. Van de 39 gemeenten die de camerasystemen hebben aangemeld hebben 33 gemeenten aangegeven wanneer zij dat hebben gedaan.

In niet alle gevallen hoeven camerasystemen gemeld te worden, namelijk wanneer het cameratoezicht onder het vrijstellingsbesluit van de WBP (artikel 38) valt, wanneer een gemeente analoge camera's zonder specifieke terugzoekfuncties gebruikt of wanneer beelden niet langer dan 24 uur worden bewaard. Van de 36 gemeenten die de cameraregistraties niet hebben gemeld, zijn er 13 gemeenten die de beelden langer dan 24 uur bewaren. Daarvan zijn er vier gemeenten die de beelden analoog opnemen zonder specifieke terugzoekfuncties.

Het niet melden komt zowel voor bij gemeenten die al langere tijd cameratoezicht hebben als bij gemeenten die de camera's pas kort geleden hebben geïnstalleerd. Van de gemeenten die de camerasystemen niet hebben aangemeld, zegt 41 procent dit niet gedaan te hebben omdat de gemeente er niet van op de hoogte was dat er aanmelding moet plaatsvinden en zes procent van deze gemeenten geeft aan dat de registraties nog aangemeld gaan worden. De overige gemeenten geven de volgende redenen:

- er vindt geen opname plaats;
- door de wijze van opslag hoeven de camerabestanden niet aangemeld te worden;
- aanmelding is niet van toepassing; vrijstelling ex art. 38, KB 250 d.d. 07-05-2001;
- er vindt geen geautomatiseerde verwerking plaats;
- de NS heeft de aanmelding gedaan;
- we hebben uitsluitend analoge camera's.

Ook zijn niet direct controleerbare redenen gegeven voor het niet melden van cameratoezicht:

- beelden worden maximaal 24 uur bewaard;
- camerabeelden worden alleen voor toezicht en beveiliging gebruikt;

- de huidige vorm van cameratoezicht wordt eerst geëvalueerd;
- aanmelding is niet noodzakelijk;
- we zijn recent overgegaan op digitaal, destijds hebben we wel een reglement opgestuurd;
- cameratoezicht heeft slechts preventieve doeleinden en heeft geen gezichtsherkenning;
- we zijn het vergeten.

4.7 Evaluatie

In 45 procent van de gemeenten met cameratoezicht is het effect van cameratoezicht gemeten en vastgelegd. Deze gemeenten zeggen in 46 procent van de gevallen dat er een afname van vermogensdelicten heeft plaatsgevonden en 35 procent zegt dat er een afname van geweldsdelicten heeft plaatsgevonden. Een hoger oplossingspercentage door cameratoezicht wordt door 27 procent van de gemeenten genoemd. Eén gemeente meldt een toename van vermogens- (bv: diefstal; heling; roof) en geweldsdelicten (bv: mishandeling; bedreiging; seksuele delicten) en één gemeente zegt een toename van geweldsdelicten waargenomen te hebben. Tenslotte geeft 8 procent aan dat cameratoezicht geen van de genoemde effecten heeft. De effecten staan in tabel 4.1 weergegeven, waarbij is aangegeven hoeveel procent van de gemeenten het genoemde effect van cameratoezicht ondervindt.

Tabel 4.1 Effecten van cameratoezicht (N = 37)

Effect	Percentage gemeenten
Afname van de geregistreerde vermogensdelicten	46
Afname van de geregistreerde geweldsdelicten	35
Toename van de geregistreerde vermogensdelicten	3
Toename van de geregistreerde geweldsdelicten	5
Hoger oplossingspercentage	27
Cameratoezicht heeft geen van bovengenoemde effecten	8
Overige effecten ^a	27

^a Bij de antwoordmogelijkheid overig zijn door gemeenten onder andere genoemd: afname onveiligheidsgevoel; geen samenscholing jeugd meer; karakter delicten is veranderd; vermindering overlast.

In een kwart van de gemeenten die de effecten van cameratoezicht hebben gemeten en vastgelegd heeft de effectmeting geleid tot bijstelling van het beleid ten aanzien van cameratoezicht.

Daarbij zijn de volgende bijstellingen genoemd:

- streven naar kwalitatief betere camera's;
- er is een nieuw beleidskader opgesteld waarin alle eisen staan waaraan cameraprojecten moeten voldoen;
- uitbreiding uitkijkuren;
- beter onderhoud camera's;
- verlenging bewaartermijnen;
- cameratoezicht wordt uitgebreid;

- er gaat live uitgekeken worden.

Meer dan de helft van de gemeenten met cameratoezicht heeft het effect van cameratoezicht niet gemeten en vastgelegd. Daarvoor zijn de volgende redenen genoemd:

- het cameratoezicht is er nog te kort;
- het is nooit aan de orde geweest om het effect te meten;
- het wordt niet noodzakelijk geacht;
- er wordt niet getwijfeld aan de werking van het systeem;
- er komt nog een evaluatie van het cameratoezicht;
- het effect is moeilijk te meten;
- het effect hoeft niet gemeten te worden, omdat het effect al blijkt uit politiecijfers.

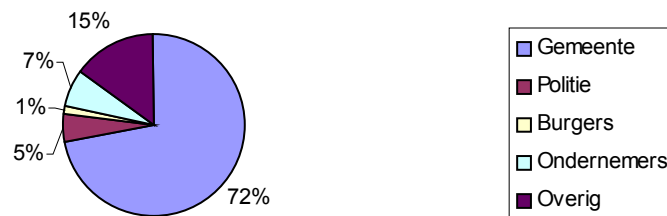

5. BESLUITVORMING

5.1 Besluitvorming

In ruim 70 procent van de gevallen heeft de gemeente het initiatief tot cameratoezicht genomen. Ondernemers, politie en burgers deden dit in respectievelijk 7 procent, 5 procent en 1 procent van de gevallen (figuur 5.1).

Figuur 5.1 Initiatiefnemers cameratoezicht (N = 85)

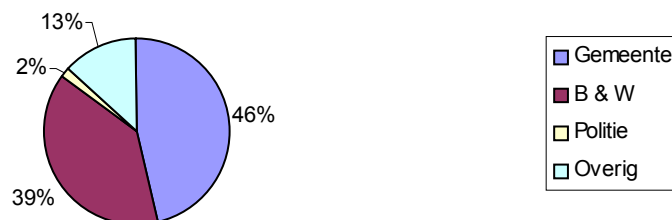

^a Bij de antwoordmogelijkheid overig zijn door gemeenten onder andere genoemd: burgers; de Nederlandse Spoorwegen; schooldirectie; een combinatie van partijen.

In bijna driekwart van de gevallen wordt het cameratoezicht door gemeenten geïnstalleerd en beheerd.

In 46 procent van de gemeenten is door de gemeenteraad besloten over het toepassen van cameratoezicht, in 39 procent door de burgemeester en wethouders en in de overige gevallen door openbaar vervoer maatschappijen (bij cameratoezicht op stations of haltes openbaar vervoer), politie (bij cameratoezicht in winkelcentra, en ruimten rondom het voetbalstadion) en ondernemers (bij cameratoezicht in winkelcentra) (figuur 5.2).

Figuur 5.2 Besluitvormers cameratoezicht (N = 86)

^a Bij de antwoordmogelijkheid overig zijn door gemeenten onder andere genoemd: openbaar vervoer maatschappijen; politie; ondernemers.

In 59 procent van de gemeenten met cameratoezicht is vooraf overleg geweest binnen de driehoek burgemeester (gemeente), Openbaar Ministerie en politie, in 85 procent van de gemeenten met de politie en in 54 procent van de gemeenten met het Openbaar Ministerie.

In 44 procent van de gemeenten met cameratoezicht is er vooraf overleg geweest met omwonenden. In bijna alle gevallen stemden de bewoners in met toepassing van cameratoezicht, al dan niet onder condities, of hadden zij zelf om cameratoezicht gevraagd. In de gemeenten waar vooraf geen overleg is geweest met bewoners komt dit voornamelijk, omdat er geen burgers in de directe omgeving van het cameratoezicht wonen.

In bijna 60 procent van de gemeenten is voor invoering van cameratoezicht vooraf overleg geweest met ondernemers. In alle gevallen is door de ondernemers ingestemd, al of niet onder condities of hebben zij zelf om cameratoezicht gevraagd. In de gemeenten waar vooraf geen overleg heeft plaatsgevonden met ondernemers komt dat hoofdzakelijk, omdat er geen ondernemers in de omgeving van het cameratoezicht zijn gevestigd.

5.2 Afwegingen

Gemeenten met cameratoezicht

Van de gemeenten met cameratoezicht noemt 80 procent meer dan één aanleiding om dit toezicht in te voeren. De belangrijkste aanleidingen voor gemeenten om cameratoezicht in te voeren zijn: de wens om veiligheid te bevorderen (voor 55% van de gemeenten), vandalisme (53%) en overlast (48%). In tabel 5.1 is een overzicht gegeven van de aanleidingen tot de invoering van cameratoezicht.

Tabel 5.1 Aanleiding voor het toepassen van cameratoezicht (N = 93)

Aanleiding voor cameratoezicht	Percentages
De wens om veiligheid te bevorderen	55
Vandalisme (publieke eigendommen)	53
Overlast	48
Diefstal	42
Vernieling (particulier eigendom)	27
Lastig vallen/bedreigen van publiek	24
Vechtpartijen	22
Dealen	17
Verkeerssituaties	1
Anders ^a	10

^a Bij de antwoordmogelijkheid anders zijn door gemeenten onder andere genoemd: intern toezicht; aanpak veilig uitgaan; toezicht op hal en entree.

In paragraaf 3.2 is naar voren gekomen dat ruim een kwart van de gemeenten met cameratoezicht plannen heeft om het cameratoezicht uit te breiden. De belangrijkste aanleiding daarvoor is de wens om veiligheid te bevorderen. Ook overlast en dealen zijn belangrijke aanleidingen voor de uitbreiding van cameratoezicht. In één gemeente is cameratoezicht slechts een eenmalige actie geweest.

Gemeenten zonder cameratoezicht

Aan de gemeenten die geen cameratoezicht hebben, is gevraagd naar hun overwegingen om geen cameratoezicht in te voeren. De antwoorden die gegeven zijn, worden kort samengevat.

- Ongeveer tweederde van de respondenten geeft aan geen cameratoezicht te hebben, omdat daar geen aanleiding toe is. De problematiek is in deze gemeenten niet groot genoeg om cameratoezicht in te voeren en gemeenten zien de noodzaak er niet van in.
- Bijna 10 procent van de gemeenten geeft aan dat het onderwerp cameratoezicht nog nooit aan de orde is geweest.
- Ruim 5 procent van de gemeenten zegt dat de kosten van cameratoezicht te hoog zijn of niet opwegen tegen de baten.
- Ruim 5 procent van de gemeenten geeft aan dat andere maatregelen om de problematiek van openbare orde op te lossen afdoende zijn.
- Overige afwegingen voor gemeenten om geen cameratoezicht toe te passen zijn: een tekort aan draagvlak; geen behoefte aan cameratoezicht; cameratoezicht is een te zwaar middel om verstoringen in de openbare orde aan te pakken; cameratoezicht is ineffectief; cameratoezicht zorgt voor schending van de privacy.

In paragraaf 3.3 is naar voren gekomen dat zes procent van de gemeenten die geen cameratoezicht heeft, plannen heeft om cameratoezicht in te voeren. De belangrijkste aanleidingen die bij deze gemeenten een rol spelen zijn vernieling en overlast.

5.3 Proportionaliteit en subsidiariteit

In deze paragraaf worden de eisen van proportionaliteit en subsidiariteit besproken die de Registratiekamer, de voorloper van het CBP, heeft gesteld in 'In beeld gebracht'. Deze eisen houden in dat de beperking van het recht op privacy door toepassing van cameratoezicht in een juiste verhouding moet staan tot het nagestreefde doel en dat het doel niet op een minder ingrijpende wijze kan worden bereikt. Om te inventariseren of gemeenten aan deze eisen hebben voldaan is aan gemeenten gevraagd: 1) welke doelen met het cameratoezicht moeten worden bereikt; 2) welke maatregelen zijn getroffen om deze doelen te bereiken zonder dat cameratoezicht nodig zou zijn; 3) welke overwegingen het invoeren van cameratoezicht noodzakelijk hebben gemaakt.

Meer dan de helft van de gemeenten met cameratoezicht heeft openbare orde en toezicht en veiligheid van de burger als doel gesteld. Andere doelen die door (bijna) de helft van de gemeenten zijn gesteld, zijn het tegengaan van overlast en de beveiliging van eigendommen. In tabel 5.2 is een overzicht gegeven van doelen die met cameratoezicht bereikt kunnen worden, waarbij is aangegeven hoeveel procent van de gemeenten deze doelen vooraf had gesteld.

Tabel 5.2 Gestelde doelen voor invoering cameratoezicht (N = 86)

Doelen	Percentage gemeenten
Openbare orde en toezicht	58
Veiligheid van burger	51
Weren van overlast	50
Beveiliging van eigendommen	48
Betere opsporing	39
Inbraakpreventie	36
Beveiliging van personeel	22
Veilige verkeerssituaties	1
Anders ^a	11

^a Bij de optie anders is door gemeenten onder andere genoemd: camera's moeten andere maatregelen versterken; preventieve werking; terugdringen fietsendiefstal; veiligheidsgevoel burger vergroten.

Van de gemeenten met cameratoezicht heeft 86 procent vóór de invoering van cameratoezicht andere maatregelen getroffen om te proberen de hierboven genoemde doelen te bereiken. In bijna driekwart van de gemeenten met cameratoezicht is geprobeerd de gestelde doelen te behalen door zowel de inzet van surveillance en de toepassing van betere verlichting. In tabel 5.3 is een overzicht gegeven van maatregelen.

Tabel 5.3 Betroffen maatregelen vóór invoering cameratoezicht (N = 73)

Maatregelen	Percentage gemeenten
Verlichting	73
Surveillance	71
Voorschriften horeca	36
Ruimtelijke inrichting	32
Afspraken scholen	3
Anders ^a	36

^a Bij de antwoordmogelijkheid anders zijn door gemeenten onder andere genoemd: alarmeringssystemen; convenant horeca/taxi; (nacht)busvervoer; afsluiting door hekken of slagboom.

De overige 13 procent van de gemeenten met cameratoezicht heeft vóór de invoering van cameratoezicht geen andere maatregelen genomen om de gestelde doelen te bereiken. De belangrijkste reden die hiervoor is genoemd is dat cameratoezicht efficiënter wordt geacht dan andere middelen.

In ruim de helft van de gemeenten is de ernst van de problematiek een overweging geweest om cameratoezicht in te voeren. Slechts een klein deel van de gemeenten (7%) geeft aan dat cameratoezicht goedkoper is dan andere maatregelen. In tabel 5.4 is weergegeven wat de overwegingen zijn geweest op grond waarvan gemeenten hebben besloten dat cameratoezicht noodzakelijk is om de gestelde doelen te bereiken.

Tabel 5.4 Overwegingen voor besluit noodzakelijkheid cameratoezicht (N = 82)

Overwegingen	Percentage gemeenten
Ernst van de problematiek	56
Andere maatregelen hebben onvoldoende effect	38
Cameratoezicht is effectiever dan andere maatregelen	26
Geen politiecapaciteit	15
Goedkoper dan andere maatregelen	7
Anders ^a	16

^a Bij de antwoordmogelijkheid anders zijn door gemeenten onder andere genoemd: cameratoezicht is aanvullend op andere maatregelen; in combinatie met andere maatregelen sorteert het effect; op verzoek van derden; preventie.

Over de eisen van proportionaliteit en subsidiariteit kan gezegd worden dat het grootste deel van de gemeenten met cameratoezicht (86%) geprobeerd heeft andere maatregelen te treffen om gestelde doelen te bereiken vóór het invoeren van cameratoezicht. Er is toch besloten cameratoezicht in te voeren, vooral vanwege de ernst van de problematiek, vanwege het onvoldoende effect van andere maatregelen en vanwege de effectiviteit van cameratoezicht ten opzichte van andere maatregelen. Aan de gemeenten is niet gevraagd of zij de andere maatregelen naast het cameratoezicht hebben behouden.

BIJLAGE: VRAGENLIJST

1. Wat is de naam van uw gemeente? .....
2. Wat is het aantal inwoners in uw gemeente? .....

I Gebruik van cameratoezicht in de publieke ruimte binnen de gemeente

3. Wordt er binnen uw gemeente cameratoezicht in de publieke ruimte toegepast? 1 Ja 2 Nee → *ga naar vraag 11*
*Het gaat hier **niet** om camera's voor roodlicht- en snelheidscontroles.*
- >>> **Als er meerdere situaties zijn in uw gemeente waar cameratoezicht wordt toegepast, kunt u de vragen 4 tot en met 6 invullen** <<<
 >>> **voor de situatie waarin cameratoezicht het meest omvangrijk is.** <<<
4. Wie heeft het initiatief tot het cameratoezicht genomen? 1 Gemeente 2 Politie 3 Openbaar Ministerie 4 Burgers 5 Ondernemers 6 Overig, namelijk: .....
5. Is het cameratoezicht onder verantwoordelijkheid van de gemeente geïnstalleerd en beheerd? 1 Ja 2 Nee
6. Wat is de aanleiding geweest om cameratoezicht toe te passen? 1 Overlast 2 Vandalisme (publieke eigendommen) 3 Diefstal 4 Vernieling (particulier eigendom) 5 Vechtpartijen 6 Dealen 7 Lastig vallen/bedreigen van publiek 8 Verkeerssituaties, zoals: ..... 9 De wens om veiligheid te bevorderen 10 Anders, namelijk: .....
7. Op welke plaatsen is er cameratoezicht geplaatst? 1 Uitgaanscentrum 2 Winkelcentrum 3 Verkeerssituaties 4 Speciale buurten (b.v. prostitutiestraten) 5 Ruimten rondom voetbalstadion 6 Openbare gebouwen 7 Station of halte openbaar vervoer 8 In voertuigen openbaar vervoer 9 Anders, namelijk: .....
8. Wat zijn de plannen voor de omvang van cameratoezicht binnen nu en een jaar? 1 Er zijn plannen om het cameratoezicht uit te breiden 2 Er zijn plannen om het cameratoezicht in te krimpen → *ga naar vraag 10* 3 Het cameratoezicht zal de huidige omvang blijven houden → *ga naar vraag 14*
9. Wat is de aanleiding om het cameratoezicht uit te breiden? 1 Overlast 2 Vandalisme (publieke eigendommen) 3 Diefstal 4 Vernieling (particulier eigendom) 5 Vechtpartijen 6 Dealen 7 Lastig vallen/bedreigen van publiek 8 Verkeerssituaties, zoals: ..... 9 De wens om veiligheid te bevorderen 10 Anders, namelijk: .....
- *Ga na het beantwoorden van deze vraag naar vraag 14*

10. Wat is de aanleiding om het cameratoezicht in te krimpen? *(meer antwoorden mogelijk)*
- 1 Verhouding van kosten en baten
 2 Er vindt geen opvolging van beelden plaats
 3 Bezuinigingen
 4 Effectiviteit niet voldoende
 5 Afname van het probleem
 6 Anders, namelijk: .....
- Ga na het beantwoorden van deze vraag naar vraag 14
11. Wat zijn de overwegingen geweest om geen camera-toezicht toe te passen?
- .....
 .....
 .....
 .....
12. Is er het voornemen om binnen een termijn van een jaar cameratoezicht in te voeren?
- 1 Ja
 2 Nee → ga naar vraag 14
13. Wat zijn de redenen voor het voornemen om camera-toezicht in te voeren? *(meer antwoorden mogelijk)*
- 1 Overlast
 2 Vandalisme (publieke eigendommen)
 3 Diefstal
 4 Vernieling (particulier eigendom)
 5 Vechtpartijen
 6 Dealen
 7 Lastig vallen/bedreigen van publiek
 8 Verkeerssituaties, zoals: .....
 9 De wens om veiligheid te bevorderen
 10 Anders, namelijk: .....

II Besluitvorming rondom cameratoezicht

14. Door wie is besloten over het al dan niet gebruik maken van cameratoezicht?
- 1 Gemeenteraad
 2 Burgemeester (en wethouders)
 3 Ambtelijke commissie
 4 Politie
 5 Anders, namelijk: .....
 6 Niet van toepassing
15. Is er vooraf overleg geweest binnen de driehoek Burgemeester (gemeente), het Openbaar Ministerie en de politie?
- 1 Ja
 2 Nee
 3 Niet van toepassing
16. Is er vooraf overleg geweest met de politie?
- 1 Ja
 2 Nee
 3 Niet van toepassing
17. Is er vooraf overleg geweest met het Openbaar Ministerie?
- 1 Ja
 2 Nee
 3 Niet van toepassing

>>> Indien er in uw gemeente geen cameratoezicht is, bent u aan het einde gekomen van deze vragenlijst.

<<<

>>> Wij danken u hartelijk voor uw medewerking!

<<<

III Toepassing en organisatie van cameratoezicht

18. Wilt u aangeven hoeveel camera's er per ondergenoemde plaats gebruikt worden? (aantal noemen)
- a. Uitgaanscentrum .....
  - b. Winkelcentrum .....
  - c. Stationsplein .....
  - d. Verkeerssituaties .....
  - e. Speciale buurten (b.v. prostitutiestraten) .....
  - f. Ruimten rondom voetbalstadion .....
  - g. Openbare gebouwen .....
  - h. Station of halte openbaar vervoer .....
  - i. In voertuigen openbaar vervoer .....
  - j. Anders, namelijk: .....
19. Worden de beelden rechtstreeks bekeken of uitsluitend achteraf?
- 1 Altijd rechtstreeks → ga naar vraag 21
  - 2 Rechtstreeks op specifieke momenten
  - 3 Uitsluitend achteraf in geval van bijzondere gebeurtenissen → ga naar vraag 21
  - 4 Rechtstreeks op specifieke momenten en op overige momenten achteraf in geval van bijzondere gebeurtenissen
  - 5 Anders, namelijk: .....
20. Op welke tijdstippen worden beelden rechtstreeks uitgekeken op ondergenoemde plaatsen? (digitale tijdstippen noemen, bijvoorbeeld 22-05 of 10-17)
- a. Uitgaanscentrum .....
  - b. Winkelcentrum .....
  - c. Stationsplein .....
  - d. Verkeerssituaties .....
  - e. Speciale buurten (b.v. prostitutiestraten) .....
  - f. Ruimten rondom voetbalstadion .....
  - g. Openbare gebouwen .....
  - h. Station of halte openbaar vervoer .....
  - i. In voertuigen openbaar vervoer .....
  - j. Anders, namelijk: .....
21. Worden de beelden opgenomen?
- 1 Ja
  - 2 Nee → ga naar vraag 25
22. Op welke tijdstippen worden beelden opgenomen op ondergenoemde plaatsen? (digitale tijdstippen noemen, bijvoorbeeld 22-05 of 10-17)
- a. Uitgaanscentrum .....
  - b. Winkelcentrum .....
  - c. Stationsplein .....
  - d. Verkeerssituaties .....
  - e. Speciale buurten (b.v. prostitutiestraten) .....
  - f. Ruimten rondom voetbalstadion .....
  - g. Openbare gebouwen .....
  - h. Station of halte openbaar vervoer .....
  - i. In voertuigen openbaar vervoer .....
  - j. Anders, namelijk: .....
23. Hoe worden de beelden opgenomen?
- 1 Analoog met terugzoekfunctie
  - 2 Analoog zonder specifieke terugzoekfunctie
  - 3 Analoog, maar alleen een selectieve opname
  - 4 Analoog met logboek
  - 5 Digitaal
  - 6 Anders, namelijk: .....
24. Hoe lang worden de beelden doorgaans bewaard?
- ..... Uur
- ..... Dagen
25. Welk type camera's worden gebruikt?
- 1 Digitaal
  - 2 Analoog
  - 3 Combinatie

26. Wat voor specifieke functies of technieken zijn er mogelijk met de camera's?
(meer antwoorden mogelijk)
- 1 Zoekfuncties, bijvoorbeeld op tijdstip, kenteken, afwijkend bewegingspatroon
- 2 Vroegtijdig waarschuwen naar aanleiding van bepaalde beelden, bijvoorbeeld afwijkende bewegingspatronen
- 3 Infraroodtoepassingen
- 4 Gezichtsherkenning
- 5 Overig, namelijk: .....
- 6 Geen specifieke functies of technieken mogelijk
27. Waar is het bekijken van de beelden ondergebracht?
- 1 Gemeente
- 2 Politie
- 3 Particuliere beveiligingsorganisatie
- 4 Anders, namelijk: .....
28. Wie heeft de regie over het cameratoezicht?
- 1 Gemeente
- 2 Politie
- 3 Particuliere beveiligingsorganisatie
- 4 Anders, namelijk: .....
29. Is er een protocol of reglement waarin procedures en afspraken over het bekijken van de beelden zijn vastgelegd?
- 1 Ja
- 2 Nee → *ga naar vraag 31*
30. Welke instantie is verantwoordelijk voor het vastleggen van dit protocol?
(meer antwoorden mogelijk)
- 1 Politie
- 2 Gemeente
- 3 Openbaar Ministerie
- 4 Anders, namelijk: .....
31. Is er voorzien in de beveiliging tegen het manipuleren van beelden?
- 1 Ja
- 2 Nee → *ga naar vraag 33*
32. Op welke wijze worden de bewaarde beelden afgeschermd en beveiligd tegen onbevoegd bekijken, kopiëren, openbaar maken of vernietigen?
(meer antwoorden mogelijk)
- 1 Fysieke beveiliging (afgesloten ruimte, bijvoorbeeld kluis)
- 2 Digitale beveiliging (wachtwoorden)
- 3 Organisatorische beveiliging (vastlegging bevoegdheden)
- 4 Anders, namelijk: .....
- 5 De bewaarde beelden worden niet afgeschermd of beveiligd

IV Informeren en kenbaarheid

>>> *Als er meerdere situaties zijn in uw gemeente waar cameratoezicht wordt toegepast, kunt u de vragen 33 tot en met 41 invullen voor de situatie waarin cameratoezicht het meest omvangrijk is.* <<<

33. Is er voor de invoering van cameratoezicht overleg geweest met de omwonenden van de plaatsen waar cameratoezicht plaatsvindt?
- 1 Ja
- 2 Nee → *ga naar vraag 35*
34. Wat is de uitkomst geweest van het overleg met de bewoners?
- 1 Zij hebben ingestemd
- 2 Zij hebben niet ingestemd
- 3 Zij hebben ingestemd onder condities
- 4 Zij hebben er om gevraagd
- 5 Zij hebben er om gevraagd met condities
- 6 Anders, namelijk: .....
- *Ga na het beantwoorden van deze vraag naar vraag 36*
35. Om welke reden is er geen overleg geweest met de bewoners?
- 1 Er wonen geen mensen in de directe omgeving
- 2 Er komt geen publiek op het overleg
- 3 Het publiek heeft er zelf om gevraagd
- 4 Cameratoezicht is een zaak van de hele gemeente, niet specifiek van de omwonenden
- 5 Anders, namelijk: .....
36. Is er voor de invoering van cameratoezicht overleg geweest met de ondernemers rond de plaatsen waar cameratoezicht plaatsvindt?
- 1 Ja
- 2 Nee → *ga naar vraag 38*

37. Wat is de uitkomst geweest van het overleg met de ondernemers?
- 1 Zij hebben ingestemd
 2 Zij hebben niet ingestemd
 3 Zij hebben ingestemd onder condities
 4 Zij hebben er om gevraagd
 5 Zij hebben er om gevraagd met condities
 6 Anders, namelijk: .....
- Ga na het beantwoorden van deze vraag naar vraag 39
38. Om welke reden is er geen overleg geweest met de ondernemers?
- 1 Er zijn geen ondernemingen in de directe omgeving
 2 Er komt geen publiek op het overleg
 3 De ondernemers hebben er zelf om gevraagd
 4 Cameratoezicht is een zaak van de hele gemeente, niet specifiek van de ondernemers
 5 Anders, namelijk: .....
39. Is in alle situaties waarin cameratoezicht is toegepast dit toezicht kenbaar voor het publiek?
- 1 Ja
 2 Nee → ga naar vraag 41
40. Op welke wijze is dit kenbaar gemaakt?
(meer antwoorden mogelijk)
- 1 Publicaties in lokale bladen
 2 Mededelingen op borden in het gebied waar cameratoezicht wordt toegepast
 3 De camera's zijn duidelijk zichtbaar opgehangen
 4 Posters, folders of flyers
 5 Anders, namelijk: .....
- Ga na het beantwoorden van deze vraag naar vraag 42
41. Waarom is dit niet kenbaar gemaakt voor het publiek?
- .....
 .....
 .....
 .....

V Rechten betrokkenen

42. Op welke wijze kunnen gefilmde personen (betrokkenen) kennis nemen van de beelden?
- 1 Schriftelijk verzoek
 2 Mondeling verzoek
 3 Er is geen mogelijkheid tot kennisneming van beelden door gefilmde personen
 4 Anders, namelijk: .....
43. Op welke wijze kan een betrokkene verwijdering vragen?
- 1 Schriftelijke aanvraag
 2 Mondelinge aanvraag
 3 Er is geen mogelijkheid tot het vragen van een correctie en/of verwijdering
 4 Anders, namelijk: .....
44. Vinden er verzoeken om kennisneming of verwijdering van beelden plaats?
- 1 Ja
 2 Nee

VI Samenwerking met andere instanties

45. Werkt u bij de uitvoering van cameratoezicht samen met andere instanties?
- 1 Ja
 2 Nee → ga naar vraag 48
46. Met welke instanties werkt u samen bij de uitvoering van cameratoezicht?
- 1 Openbaar vervoerbedrijf, namelijk: .....
 2 Bedrijven
 3 Winkelcentra
 4 Betaald voetbalorganisaties
 5 Buurtorganisaties
 6 Politie
 7 Anders, namelijk: .....

47. Waaruit bestaat die samenwerking?
(meer antwoorden mogelijk)
- 1 Periodiek overleg
 2 Incidenteel overleg
 3 Gezamenlijke financiering
 4 Uitwisselen en verstrekken van beelden
 5 Anders, namelijk: .....
48. Is het al eens gebeurd dat camerabeelden voor opsporing gebruikt zijn?
- 1 Ja
 2 Nee
49. Is er al eens gericht gebruik gemaakt van de gemeentelijke camera's door observatieteams van de politie?
- 1 Ja
 2 Nee

VII Kosten

50. Is er in uw gemeente een overzicht van de jaarkosten van het cameratoezicht opgesteld?
- 1 Ja
 2 Nee → ga naar vraag 52
51. Kunt u per onderstaande categorie een globale schatting maken van de kosten per jaar?
- a. Personeel ten behoeve van het uitkijken van beelden € .....
- b. Opvolgen van incidenten € .....
- c. Procedures met betrekking tot cameragebruik en de beelden € .....
- d. Materiaal (camera's en hulpmiddelen) € .....
- e. Servicekosten € .....
- f. Onderhoudskosten € .....
- g. Andere kosten, zoals: ..... € .....
- h. Ik heb geen zicht op de kosten € .....
52. Wie betaalt de toepassing van cameratoezicht in uw gemeente?
(meer antwoorden mogelijk)
- 1 Overheid (Gemeente en/of politie)
 2 Particuliere instellingen of bedrijven

VIII Melding

53. Zijn de cameraregistraties aangemeld bij het College Bescherming Persoonsgegevens (voorheen Registratiekamer)?
- 1 Ja
 2 Nee → ga naar vraag 55
54. Wanneer heeft deze aanmelding plaatsgevonden? ..... → ga naar vraag 56
55. Waarom heeft er geen aanmelding plaatsgevonden?
- 1 Onze gemeente was niet op de hoogte dat er aanmelding moet plaatsvinden
 2 De camerabestanden gaan nog aangemeld worden
 3 Anders, namelijk: .....

IX Evaluatie

56. Welk(e) doel(en) moeten worden bereikt met het camera-toezicht?
(meer antwoorden mogelijk)
- 1 Beveiliging van eigendommen
 2 Beveiliging van personeel
 3 Inbraakpreventie
 4 Openbare orde en toezicht
 5 Veiligheid van burger
 6 Weren van overlast
 7 Betere opsporing
 8 Veiligere verkeerssituaties
 9 Anders, namelijk: .....
57. Heeft u andere maatregelen getroffen om de doelen (zie vraag 56) te bereiken zonder dat cameratoezicht nodig zou zijn?
- 1 Ja
 2 Nee → ga naar vraag 59

58. Welke maatregelen zijn dat?
(meer antwoorden mogelijk)

1 Meer surveillance
 2 Meer verlichting
 3 Andere ruimtelijke inrichting
 4 Voorschriften horeca
 5 Afspraken scholen
 6 Anders, namelijk: .....

→ Ga na het beantwoorden van deze vraag naar vraag 60

59. Waarom heeft u geen andere maatregelen getroffen?

.....
 .....
 .....
 .....

60. Op grond van welke overwegingen heeft u besloten dat cameratoezicht noodzakelijk is om de genoemde doelen (zie vraag 56) te bereiken?

1 Ernst van de problematiek
 2 Geen politiecapaciteit
 3 Goedkoper dan andere maatregelen
 4 Andere maatregelen hebben onvoldoende effect
 5 Cameratoezicht is effectiever dan andere maatregelen
 6 Anders, namelijk: .....

61. Hoe lang heeft u al cameratoezicht binnen de gemeente?

1 Korter dan 1 jaar
 2 Tussen 1-2 jaar
 3 Tussen 2-3 jaar
 4 Langer dan 3 jaar

62. Is binnen uw gemeente het effect van cameratoezicht gemeten en vastgelegd?

1 Ja
 2 Nee → ga naar vraag 66

63. Wat is de conclusie van deze meting van het effect van cameratoezicht?
(meer antwoorden mogelijk)

1 Afname van vermogensdelicten
 2 Afname van geweldsdelicten
 3 Toename van vermogensdelicten
 4 Toename van geweldsdelicten
 5 Hoger oplossingspercentage
 6 Anders, namelijk: .....
 7 Cameratoezicht heeft geen van bovengenoemde effecten

64. Heeft de effectmeting geleid tot bijstelling van het beleid ten aanzien van cameratoezicht?

1 Ja
 2 Nee → ga naar het einde van de vragenlijst

65. Kunt u aangeven hoe deze bijstelling het beleid heeft veranderd?

.....
 .....
 .....
 .....

66. Waarom heeft er geen evaluatie plaatsgevonden binnen uw gemeente?

.....
 .....
 .....
 .....

Tot slot

Wanneer u opmerkingen heeft, dan kunt u deze hieronder kwijt.

.....
 .....
 .....
 .....
 .....

Hartelijk dank voor uw medewerking!